

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Cele zrównoważonego rozwoju: podstawa długoterminowej strategii UE na rzecz zrównoważonej Europy 2030

(2019/C 404/04)

Sprawozdawca:	Arnoldas ABRAMAVIČIUS (LT/EPL), radny rejonu jezioroskiego
Dokument źródłowy:	Dokument otwierający debatę „W kierunku zrównoważonej Europy 2030” COM(2019) 22 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje dokument otwierający debatę „W kierunku zrównoważonej Europy 2030” i apeluje do Komisji Europejskiej i Rady Europejskiej, by uznały realizację Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i jej 17 celów zrównoważonego rozwoju za priorytet swojej agendy politycznej i uczyniły z niego nadrzędny cel następnego planu strategicznego UE na lata 2019–2024 i późniejsze. Liczy również na to, że nowa Komisja Europejska utworuje drogę do działania poprzez opracowanie ogólnounijnej strategii zrównoważonego rozwoju i planu realizacji, do czego wezwano już w konkluzjach Rady Europejskiej z dnia 18 października 2018 r.
2. Zgadza się z kompleksową definicją celów zrównoważonego rozwoju jako ram dla działań politycznych mających na celu sprostanie wielorakim wyzwaniom, z jakimi jesteśmy konfrontowani – gospodarczym, społecznym, środowiskowym, zewnętrznym i w zakresie sprawowania rządów. Podkreśla, że pełne wdrożenie tych celów dla dobra ludzi i przyszłych pokoleń wymaga, by wszystkie podmioty w ten sam sposób rozumiały zrównoważony rozwój i cele zrównoważonego rozwoju. Celem nadrzędnym jest ograniczenie ubóstwa oraz nierówności i niepozostawianie nikogo w tyle, osiągnięcie pokoju na świecie oraz tworzenie dobrobytu i dzielenie się nim z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety.
3. Podkreśla, że 17 celów zrównoważonego rozwoju ma uniwersalny i niepodzielny charakter, a polityczna spójność działań podejmowanych w celu ich realizacji jest kluczowym elementem postępu.

Od refleksji do działania

4. Uważa, że spośród trzech scenariuszy przedstawionych przez Komisję Europejską w celu pobudzenia debaty na temat kolejnych kroków UE na drodze do realizacji agendy 2030, scenariusz 1. jest jedynym wariantem, który dotyczy zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych działań UE i obejmuje wszystkie obszary polityki.
5. Stwierdza, że ze względu na złożony charakter celów zrównoważonego rozwoju oraz wyniki badania KR-OECD na temat działań lokalnych i regionalnych w zakresie celów zrównoważonego rozwoju ⁽¹⁾, istnieje pilna potrzeba przyjęcia przez UE nadrzędnej strategii koordynującej wdrażanie tych celów przez wszystkie szczeble sprawowania rządów. Należy w jej ramach wyznaczyć cele terminowe i konkretne rezultaty do osiągnięcia do roku 2030, jak również mechanizmy monitorowania i przeglądu preferujące scenariusz 1.
6. Podkreśla, że harmonogram wdrażania celów zrównoważonego rozwoju i związane z nimi strategie polityczne należy określić w ramach mieszanego podejścia oddolnego i odgórnego, które obejmowałoby wszystkie szczeble sprawowania rządów i odpowiednie zainteresowane strony i wytyczało zestaw celów zróżnicowanych na szczeblu krajowym i regionalnym. Strategia na rzecz zrównoważonej Europy 2030 powinna zastąpić obecną strategię „Europa 2020”.
7. Nalega, by instytucje UE i państwa członkowskie natychmiast przyspieszyły działania na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju i włączyły je do wszystkich obszarów polityki wymienionych w scenariuszu 2.

⁽¹⁾ Otrzymano ponad 400 odpowiedzi na ankietę. Wyniki ankiety i więcej informacji na jej temat można znaleźć na stronie: http://cor.europa.eu/en/news/SDGs_survey.

8. Podkreśla potrzebę działań zewnętrznych przedstawionych w scenariuszu 3. Jednak skupienie się jedynie na działaniach zewnętrznych nie tylko podważyłoby wiarygodność UE na poziomie międzynarodowym, ale oznaczałoby również nieuwzględnienie tego, że UE i jej państwa członkowskie są dalekie od osiągnięcia wszystkich celów zrównoważonego rozwoju. Uniemożliwiłoby to także osiągnięcie postępu w ich realizacji w obrębie UE.

9. Zaznacza, że wdrożenie celów zrównoważonego rozwoju wymaga wykazania się większą ambicją na wszystkich szczeblach – europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Zaangażowanie regionów i miast

10. Podkreśla, że cel, jakim jest niepozostawienie nikogo w tyle, wymaga zapewnienia przez wszystkie szczeble sprawowania rządów przekrojowej integracji oraz opracowania wzajemnie wspierających się i spójnych polityk (terytorialnych). Wzywa do ustanowienia mechanizmu przeglądu postępów oraz określenia kluczowych wyzwań w zakresie realizacji celów zrównoważonego rozwoju w terenie, a także zagwarantowania efektywnego wykorzystania zasobów.

11. Zaznacza w odniesieniu do 169 zadań wyznaczonych w ramach 17 celów zrównoważonego rozwoju, że realizacja 65 % z nich wymaga dużego zaangażowania regionów i miast we wdrażanie i monitorowanie celów zrównoważonego rozwoju⁽²⁾. Miasta i regiony nadają tym celom wymiar lokalny, i to nie jako zwykli realizatorzy, ale jako decydenci polityczni będący najbliżej swoich obywateli, przedsiębiorstw i społeczności lokalnych. Wyniki badania KR-OECD dodatkowo potwierdzają mobilizację miast i regionów w tym względzie, a 59 % respondentów jest właśnie w trakcie wdrażania celów zrównoważonego rozwoju. Wiele regionów i miast europejskich było pionierami procesu nadawania celom zrównoważonego rozwoju wymiaru lokalnego⁽³⁾. Pionierzy ci pokazali, że udział regionów i miast jest niezbędny do skutecznego i szybkiego wdrożenia tych celów.

12. Podkreśla rolę obiecujących i prekursorskich inicjatyw – takich jak inicjatywa OECD pt. „Miasta i regiony na rzecz celów zrównoważonego rozwoju” oraz „Platforma Przywództwa Miast 25 + 5 CZR” ONZ-u – we wspieraniu regionów i miast-wolontariuszy w lokalizowaniu celów zrównoważonego rozwoju na pięć lat przed 2030 r.

13. Zaznacza – na podstawie analizy terytorialnego podejścia do celów zrównoważonego rozwoju⁽⁴⁾ – jak ważne jest budowanie potencjału i zdolności regionów i miast w zakresie lokalizacji tych celów. Podkreśla także, jak ważne jest zwiększanie widoczności obecnych inicjatyw i promowanie korzystania przez regiony i miasta ze wsparcia oferowanego przez Służby ds. Wspierania Reform Strukturalnych (ang. SRSS)⁽⁵⁾. Cele przyświecające tym służbom powinny być zgodne z celami zrównoważonego rozwoju.

14. Zobowiązuje się do wspierania procesu nadawania celom zrównoważonego rozwoju wymiaru lokalnego i terytorialnego oraz unikania powielania prac poprzez wspieranie partnerstw z organizacjami międzynarodowymi⁽⁶⁾ i europejskimi⁽⁷⁾.

15. Podkreśla kluczową rolę Komisji Europejskiej i Komitetu Regionów oraz innych organizacji europejskich w stymulowaniu partnerskiego przeglądu, wymiany, współpracy i wzajemnego uczenia się między regionami i miastami w całej UE.

16. Wzywa do pełnego uznania roli regionów w lokalizacji celów zrównoważonego rozwoju w obrębie UE. Władze lokalne i regionalne odgrywają istotną rolę w budowaniu wartości i kształtowaniu relacji społecznych, dlatego występuje wyraźna potrzeba włączania ich w pracę na rzecz budowania zrównoważonego rozwoju całej UE.

17. Zwraca uwagę, iż obszar UE jest silnie zróżnicowany pod względem rozwoju, demografii, struktury produkcji i nasycenia przemysłem, co zmusza do elastycznego podejścia ukierunkowanego na konkretny obszar względem regionów słabiej rozwiniętych, peryferyjnych czy wyspiarskich, a także regionów stawiających czoła transformacji energetycznej.

18. Popiera ustanowienie Wspólnoty Praktyków Europejskich Regionów na rzecz celów zrównoważonego rozwoju, kierowanej przez nrg4SD.

19. Podkreśla istniejące na świecie różnice gospodarcze, społeczne i terytorialne, a także różnice występujące wewnątrz państw członkowskich UE i między nimi. Chociaż cele zrównoważonego rozwoju uwzględniają za pośrednictwem celu 11. wyzwania stawiane przez urbanizację, to musimy zapewnić zrównoważony rozwój regionalny w UE, tak aby żadna osoba i żadne terytorium nie pozostały w tyle.

⁽²⁾ Działająca w ramach ONZ Sieć Rozwiązań na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (2016), Getting Started with the SDGs in Cities. A Guide for Stakeholders, <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2016/07/9.1.8.-Cities-SDG-Guide.pdf>.

⁽³⁾ Na przykład Kraj Basków, Wyspy Alandzkie, Espoo, Gandawa, Utrecht i Nadrenia Północna-Westfalia.

⁽⁴⁾ Analiza zlecona przez KR: Terytorialne podejście do realizacji celów zrównoważonego rozwoju w UE – rola Europejskiego Komitetu Regionów (2019 r.).

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie „Program wspierania reform i Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji” (2018/3764), pkt 12, sprawozdawczyni: Olga Zrihen (BE/PES).

⁽⁶⁾ Takimi jak OECD, ICLEI, inicjatywa UNDP-ART czy też Program Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich, a także takimi stowarzyszeniami jak nrg4SD, Światowa Organizacja Zjednoczonych Miast i Władz Lokalnych (UCLG) czy globalna grupa zadaniowa.

⁽⁷⁾ Takimi jak Rada Gmin i Regionów Europy, Eurocities, Konferencja Peryferyjnych Regionów Nadmorskich, europejska sieć ds. zrównoważonego rozwoju czy sieć europejskich rad ds. ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego.

20. Zwraca uwagę na znaczenie skutecznej synergii i integracji lokalnych, regionalnych, krajowych i unijnych funduszy, zarówno publicznych, jak i prywatnych, a także na znaczenie współpracy między sektorem publicznym i prywatnym w zakresie rozwoju strategicznego i inwestycji na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r.

21. Podkreśla, że spójność jest głównym instrumentem inwestycyjnym UE, którym dysponują regiony i miasta, by wdrożyć cele zrównoważonego rozwoju i zapewnić sobie rozwój gospodarczy, społeczny i terytorialny. W związku z tym domaga się, by kolejne unijne finansowanie spójności w latach 2021–2027 pozostało dostępne dla wszystkich regionów i by promowało udział wszystkich obywateli na podstawie prawnie wiążącego europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa. Cele następnej polityki spójności UE powinny być lepiej dostosowane do celów zrównoważonego rozwoju, by zapewnić lepsze wdrażanie i spójność działań.

22. Podkreśla, że choć cele zrównoważonego rozwoju obejmują cel miejski w ramach celu 11., to brakuje celu ukierunkowanego na regiony, a rozwój regionalny wymieniony jest jedynie pośrednio pod nagłówkiem dotyczącym użytkowania gruntów. Ścisłe dostosowanie polityki spójności do celów zrównoważonego rozwoju wymaga zatem, by programowanie nowych funduszy polityki spójności UE uwzględniło wszystkie istotne cele zrównoważonego rozwoju terytorialnego, a nie tylko cel zrównoważonego rozwoju nr 11.

23. Zwraca uwagę na to, że model agendy miejskiej UE może wspierać dialog między wszystkimi szczeblami sprawowania rządów na temat zrównoważonego rozwoju miast. Proces ten mógłby zainspirować opracowanie koncepcji zarządzania przyszłym programem strategicznym UE na lata 2019–2024, by UE mogła skuteczniej stawić czoła wyzwaniom związanym z osiągnięciem celów zrównoważonego rozwoju.

24. Podkreśla potencjał propozycji KR-u⁽⁸⁾, zgodnie z którą przyszła polityka spójności po 2020 r. wspierałaby regiony i miasta w nadaniu celom zrównoważonego rozwoju lokalnego wymiaru i dostosowaniu procesu wdrażania strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich do realiów lokalnych.

25. Podkreśla, że instrumenty finansowe UE na rzecz rolnictwa, badań naukowych i innowacji oraz EFIS, jak też ich wykorzystywanie w synergii z funduszami spójności, mają istotne znaczenie dla pełnego osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron

26. Zaznacza, że biorąc pod uwagę transformacyjny charakter celów zrównoważonego rozwoju, wszystkie szczeble społeczeństwa i gospodarki muszą czuć się za nie odpowiedzialne. Podkreśla znaczenie sektora prywatnego i przedsiębiorstw w realizacji i osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r.

27. Przypomina, że ludzie znajdują się w centrum celów zrównoważonego rozwoju i że partnerstwo, uczestnictwo i wzmocnienie pozycji są podstawowymi wartościami zrównoważonego rozwoju. Potrzebny jest udział obywateli w każdym wieku, społeczeństwa obywatelskiego w jego różnorodnych formach, środowisk akademickich, organów publicznych i sektora prywatnego w wielostronnych dialogach z sektorem publicznym w celu wspólnego określenia i tworzenia rozwiązań zmierzających do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między nieuniknionymi kompromisami.

28. Podkreśla kluczową rolę, jaką odgrywają ruchy oddolne, sprzyjające warunki i duch przedsiębiorczości w miastach i regionach w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju oraz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

29. Zachęca do wielostronnych działań informacyjnych na temat korzyści zrównoważonego rozwoju, tak by kształtować właściwe postawy społeczne w każdej grupie wiekowej i w perspektywie długookresowej.

Zarządzanie celami zrównoważonego rozwoju przez UE

30. Domaga się, by nowa Komisja Europejska objęła wiodącą rolę w ustanawianiu wielopoziomowego, wielostronnego i międzysektorowego zarządzania jako część scenariusza nr 1 i by umożliwiła uwzględnienie wszystkich aspektów celów zrównoważonego rozwoju we wszystkich obszarach polityki UE. Powinna także zapewnić spójność polityki w różnych sektorach i zaangażować wszystkie szczeble sprawowania rządów i zainteresowane strony, w tym obywateli, na wszystkich etapach kształtowania polityki.

31. Podkreśla kluczowe znaczenie uczenia się, ponieważ przywództwo polityczne jest sprawą najwyższej wagi. Odnotowuje, że zarówno politycy, jak i pracownicy administracji muszą zostać przeszkoleni i włączeni w prace nad celami zrównoważonego rozwoju. Zaznacza, że każda instytucja UE musi uwzględnić te cele w ramach własnego zarządzania.

⁽⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie przyszłego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności po 2020 r.

32. Zaleca, by następny przewodniczący Komisji Europejskiej powołał specjalny zespół przy swoim gabinecie, który współpracowałby ze wszystkimi komisarzami i monitorował wszelkie propozycje polityczne dotyczące celów zrównoważonego rozwoju. Zespół ten powinien skupić się na określeniu potencjalnych konfliktów i osiągnięciu niezbędnych kompromisów oraz odpowiadać za włączenie celów zrównoważonego rozwoju do głównego nurtu wszystkich polityk UE. Będzie to wymagało ścisłej koordynacji między dyrekcjami generalnymi.

33. Wnosi, by w ramach swego dorocznego wystąpienia na temat stanu Unii następny przewodniczący Komisji Europejskiej składał Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do Spraw Ogólnych sprawozdanie z wdrażania celów zrównoważonego rozwoju.

34. Apeluje do Rady, by zachęcała do wdrażania celów zrównoważonego rozwoju i wspierała wzajemne uczenie się na szczeblu krajowym poprzez prowadzenie na forum Rady do Spraw Ogólnych dyskusji w sprawie dobrowolnych przeglądów krajowych przed planowanymi prezentacjami na forach politycznych ONZ wysokiego szczebla.

35. Wzywa Parlament Europejski, by jako współprawodawca włączył cele zrównoważonego rozwoju do wszystkich istotnych dokumentów politycznych i zaangażował wszystkie komisje w ich realizację. Wnosi także o powołanie w różnych komisjach parlamentarnych stałych sprawozdawców do celów zrównoważonego rozwoju.

36. Zobowiązuje się do prowadzenia zintegrowanych i spójnych działań na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju i do uwzględniania ich w pracach wszystkich komisji i w opiniach KR-u.

37. Proponuje podjęcie współpracy z Komisją i innymi partnerami w celu monitorowania procesu wdrażania celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym. Z zadowoleniem przyjmuje prace dotyczące celów zrównoważonego rozwoju prowadzone przez platformę opartą na porozumieniu zainteresowanych stron i ustanowioną przez Komisję Europejską w ramach otwartego i partycypacyjnego sprawowania rządów. Zdecydowanie popiera jej kontynuację w celu zaangażowania regionów, miast, społeczeństwa obywatelskiego, środowisk akademickich i przedsiębiorstw w pluralistyczny dialog na temat zrównoważonego rozwoju i wykształcenia poczucia odpowiedzialności za ich realizację.

38. Wyraża zadowolenie w związku z tym, że Komisja Europejska uwzględniła zalecenia tej platformy w dokumencie otwierającym debatę.

39. Zakłada, że platforma będzie stałym organem doradczym na potrzeby konsultacji z decydentami UE – Komisją Europejską, Radą i Parlamentem Europejskim – w sprawie nadrzędnej strategii na rzecz zrównoważonej Europy 2030. Oczekuje też, że będzie służyła informowaniu nowych komisarzy europejskich i posłów do PE o celach zrównoważonego rozwoju.

40. Apeluje o regularne angażowanie platform europejskich, krajowych i regionalnych w prace wielostronnej platformy unijnej w celu wzmacniania jej działań i reprezentatywności.

41. Wzywa wszystkie instytucje UE – w tym Komisję Europejską, Radę, Parlament Europejski, a także Europejski Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny – do włączenia się w regularny dialog międzyinstytucjonalny na temat celów zrównoważonego rozwoju, by zapewnić spójność polityki w duchu 17. celu zrównoważonego rozwoju.

Włączenie celów zrównoważonego rozwoju do polityk UE

42. Zachęca Komisję Europejską do wykorzystania wytycznych dotyczących lepszego stanowienia prawa jako narzędzia ułatwiającego opracowanie prawodawstwa uwzględniającego wszystkie aspekty celów zrównoważonego rozwoju. Przy określaniu tych wytycznych należy jasno wskazać wszystkie zmienne, które należałoby uwzględnić w ramach podejścia zrównoważonego.

43. Stwierdza, że konieczne będzie znalezienie kompromisu między różnymi aspektami celów zrównoważonego rozwoju i wzywa do przeprowadzania systematycznej ocen skutków *ex ante*, by określić możliwe synergie i potencjalne konflikty, a także dokonać przejrzystej oceny kompromisów, z uwzględnieniem skutków natychmiastowych i długoterminowych. Ocena skutków terytorialnych, jak również partycypacyjne debaty z obywatelami i zainteresowanymi stronami na szczeblu lokalnym i regionalnym będą miały zasadnicze znaczenie dla zapewnienia akceptacji podejmowanych decyzji i właściwego kształtowania polityki.

44. Komitet Regionów, który pragnie być wzorem dla innych instytucji i organizacji, zobowiązuje się do organizowania dorocznych konferencji służących prezentowaniu lokalnych i regionalnych doświadczeń i dobrych praktyk.

45. Wzywa wszystkie instytucje UE i państwa członkowskie do dostosowania europejskiego semestru do celów zrównoważonego rozwoju i przyszłej strategii UE na rzecz zrównoważonej Europy 2030. Wieloletnie wytyczne powinny zapewnić egzekwowanie strategii UE w ramach europejskiego semestru, który stałby się narzędziem koordynacji i realizacji celów zrównoważonego rozwoju, a roczna analiza wzrostu gospodarczego stałaby się „roczną analizą zrównoważonego rozwoju”.

46. Wzywa do przeprowadzenia zakrojonego na szereg lat unijnego badania na temat zrównoważonego rozwoju, w ramach którego uruchomiono by wieloletni krajowy cykl przeglądu zaleceń i sprawozdawczości w ich zakresie. Badanie to powinno uwzględnić realizację strategii UE i planów działania państw członkowskich na rzecz zrównoważonego rozwoju. Stanowiłoby to podstawę dobrowolnych przeglądów krajowych prowadzonych przez państwa UE w kontekście ONZ.

47. Postuluje, by wszystkie odpowiednie służby Komisji uczestniczyły w zarządzaniu przez nią zrównoważonym semestrem europejskim i by unikano przy tym hermetycznych inicjatyw.

48. Ponownie apeluje, by zarządzanie europejskim semestrem opierało się na zasadach partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów. Domaga się, by od samego początku rocznego cyklu uwzględniano regiony i miasta UE jako pełnoprawnych partnerów na podstawie kodeksu postępowania ⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾.

49. Wzywa instytucje UE, by wykorzystywały unijny budżet do włączenia celów zrównoważonego rozwoju do wszystkich obszarów polityki, a zwłaszcza by wstrzymały dotacje na paliwa kopalne i wzmocniły kryteria zrównoważonego rozwoju w zamówieniach publicznych.

50. Potwierdza, że należy monitorować wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju i wzywa do dezagregacji danych, przynajmniej na poziomie NUTS2 i – jeżeli to konieczne – także na szczeblu lokalnym, by lepiej kształtować politykę również wtedy, gdy średnia krajowa jest myląca.

51. Przypomina ⁽¹¹⁾ o konieczności wyjścia poza PKB i stosowania dodatkowych wskaźników, które nie mają czysto ekonomicznego charakteru, ale odzwierciedlają transformacyjny charakter celów zrównoważonego rozwoju i które powinny być mierzone przynajmniej na poziomie NUTS2 za pomocą zdezagregowanych danych istotnych dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

52. Zaznacza, że pionierskie regiony i miasta opracowują własne wskaźniki i gromadzą swoje dane we współpracy z podmiotami lokalnymi, w tym sektorem prywatnym. Opracowanie wskaźników lokalnych stanowi dobrą okazję do zwiększania uczestnictwa i poczucia współodpowiedzialności. Niemniej 40 % respondentów badania KR-OECD nie stosuje żadnych wskaźników. Niestosowanie wskaźników UE może wynikać z braku dostępnych danych na poziomie NUTS2, które umożliwiłyby wykorzystanie tych wskaźników na szczeblu lokalnym.

53. Proponuje, by w ramach Wspólnego Centrum Badawczego UE ustanowiono miejską platformę danych dotyczących celów zrównoważonego rozwoju z myślą o opracowaniu europejskiego podręcznika miast dobrowolnie wdrażających te cele. Zwraca uwagę na prace Światowej Rady ds. Danych Miejskich (ang. World Council City Data), która opracowała normy ISO dla wskaźników dotyczących inteligentnych i odpornych miast. Podkreśla, że OECD opracowuje właśnie narzędzie wizualizacji, które łączyłoby oficjalne wskaźniki ze wskaźnikami modelowanymi na szczeblu regionalnym i lokalnym w celu uwzględnienia różnic regionalnych.

54. Wzywa Eurostat do uwzględnienia tych prac i mierzonych postępów w swoim rocznym sprawozdaniu monitorującym, a także do wzięcia pod uwagę danych jakościowych. KR gotów jest współdziałać z powyższymi partnerami i wspierać współpracę z nimi, by monitorować wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym.

55. Przypomina, że wiele regionów i miast wychodzi spoza szereg, stając się pionierami tej transformacji i podejmując udane inicjatywy oddolne, takie jak Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii czy też powołani przez KR ambasadorzy klimatu. Te oddolne ruchy mogą nabrać nowego rozmachu i stanowić ważny krok naprzód w realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Zewnętrzny wymiar celów zrównoważonego rozwoju

56. Nalega, by przy wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju UE uwzględniała ich wymiar zewnętrzny, w tym by brała pod uwagę zewnętrzne skutki swojej polityki wewnętrznej, na przykład w zakresie WPR lub handlu. Wymiar wewnętrzny i zewnętrzny nie są oddzielnymi światami i należy koniecznie dążyć do zapewnienia spójności polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju.

⁽⁹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie „Ulepszenie zarządzania europejskim semestrem – kodeks postępowania dotyczący udziału władz lokalnych i regionalnych” (COR 2016/5386).

⁽¹⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Europejski semestr i polityka spójności: skoordynowanie reform strukturalnych i inwestycji długoterminowych” (2018/5504).

⁽¹¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie „Wskaźniki rozwoju terytorialnego UE – wyjść poza PKB”, przyjęta 11 lutego 2016 r.

57. Domaga się ustanowienia partnerstwa między UE a szczeblem krajowym, regionalnym i lokalnym, aby pomóc we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju poprzez współpracę na rzecz rozwoju.

58. Wnosi o lepsze monitorowanie roli globalnych łańcuchów dostaw, by zapewnić poszanowanie praworządności i praw człowieka, wdrożyć rozwiązania stosowane w gospodarce o obiegu zamkniętym i unikać nadmiernego wykorzystywania zasobów.

59. Podkreśla kluczową rolę zdecentralizowanej współpracy oraz inicjatyw KR-u, takich jak organizowane przez Komisję Europejską i Komitet „Forum miast i regionów na rzecz współpracy rozwojowej”, które w lutym 2019 r. skupiło się na zrównoważonych partnerstwach miejskich, zgromadziło więcej niż 500 uczestników z ponad 80 krajów i opracowało konkretne zalecenia polityczne dotyczące promowania zrównoważonego rozwoju za pomocą partnerstw regionalnych i lokalnych. Innym przykładem jest nikozyjska inicjatywa KR-u wspierająca gminy libijskie. Te podejmowane przez KR inicjatywy pokazują, że wsparcie UE nie powinno skupiać się wyłącznie na projektach partnerstwa na dużą skalę realizowanych między dużymi miastami, ale powinno być również dostępne dla inicjatyw współpracy zdecentralizowanej o różnej skali i obejmujących różne rodzaje terytoriów.

60. Ubolewa, że wniosek Komisji Europejskiej w sprawie nowego Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) nie zawiera tematycznej linii finansowania przeznaczanej na wspieranie władz lokalnych.

61. Wzywa Komisję Europejską do wspomagania gospodarczej i społecznej integracji ludzi młodych, kobiet i ludności wysiedlonej w krajach rozwijających się. Partnerska logika przyświecająca zdecentralizowanej współpracy może pomóc zmienić percepcję migracji, która nie będzie postrzegana jako zagrożenie, ale jako szansa, zwłaszcza jeśli weźmie się pod uwagę kluczową rolę regionów i miast w integracji migrantów w społeczeństwach przyjmujących.

Polityka UE

62. Zgadza się z diagnozą i propozycją przedstawioną w dokumencie otwierającym debatę, by nadać priorytet dalszym pracom nad czterema klastrami politycznymi i czterema czynnikami horyzontalnymi. Niemniej zgłasza następujące uwagi dodatkowe:

63. Podkreśla, że oprócz propozycji, by uwzględnić zmianę klimatu we wszystkich dziedzinach polityki UE i by podnieść związane z nią wydatki do 25 % unijnego budżetu, należy w nowych WRF przeznaczyć odpowiednie środki finansowe na zrównoważony rozwój, a także zadbać o to, aby żadna decyzja w sprawie finansowania nie osłabiła procesu realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

64. Uwypukla pilną potrzebę przyjęcia strategii i zdefiniowania działań na rzecz zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez wdrożenie porozumienia paryskiego bez dalszej zwłoki.

65. Podkreśla, że KR pracuje właśnie nad inną opinią⁽¹²⁾, w której bardziej gruntownie analizuje związki między celami zrównoważonego rozwoju ONZ, transformacją ekologiczną i porozumieniem paryskim w sprawie zmiany klimatu. W opinii tej przedstawione zostanie strategiczne stanowisko miast i regionów UE w sprawie tego, jak można przejść na niskoemisyjną, neutralną dla klimatu, zasobooszczędną gospodarkę o dużej różnorodności biologicznej.

66. Nalega, by zrównoważona konsumpcja i produkcja oznaczały również ograniczone wykorzystanie zasobów nieodnawialnych w wartościach bezwzględnych, tak by osiągnąć wystarczalność zasobów, a nie tylko efektywne gospodarowanie nimi.

67. Podkreśla szczególnie potencjał biogospodarki, jeśli chodzi o wspieranie niezależności od paliw kopalnych i przeciwdziałanie zmianie klimatu poprzez osiągnięcie neutralności emisyjnej. Maksymalne wykorzystanie bioproduktów w jak największej liczbie sektorów przyczynia się również do zabezpieczenia i tworzenia miejsc pracy na nowych, zrównoważonych rynkach, zwłaszcza w regionach, które były wcześniej mniej uprzemysłowione.

68. Stwierdza, że regiony mogą pomóc w osiągnięciu celu polegającego na znacznym zwiększeniu udziału innowacyjnych bioprzemysłów w produkcie krajowym brutto w następnym dziesięcioleciu.

69. Wzywa do podjęcia działań następczych w związku z dokumentem Komisji „Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego”, gdyż należy wykorzystać finansowanie do pobudzania zmian, które przynoszą korzyści dla zrównoważonego rozwoju, a nie tylko zysk finansowy⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ „W kierunku zrównoważonej Europy 2030: działania następcze w związku z celami zrównoważonego rozwoju ONZ, transformacją ekologiczną i porozumieniem klimatycznym z Paryża”, (ENVE-VI/039) sprawozdawczyni: Sirpa Hertell (FI/EPL).

⁽¹³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego” (2182/2018), przyjęta 6 grudnia 2018 r.

70. Wzywa do zaangażowania europejskiego sektora przedsiębiorstw i przemysłu w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju jako integralnej części europejskiej strategii przemysłowej do 2030 r., aby pomóc przedsiębiorstwom i gałęziom przemysłu w szybszym stosowaniu bardziej zrównoważonych praktyk. Propozycja ta znalazła się w zaleceniach wielostronnej platformy UE poświęconej celom zrównoważonego rozwoju. Należy ją jeszcze przedyskutować w ramach przemysłowego okrągłego stołu wysokiego szczebla „Przemysł 2030”, przy uwzględnieniu kwestii zintegrowania biogospodarki z celami zrównoważonego rozwoju.

71. Zaznacza, że aby zachować spójność polityki UE na rzecz rozwoju, WPR powinna wspierać rozwój zrównoważonego rolnictwa w krajach rozwijających się, gdyż sprzyja ono utrzymaniu ludności na obszarach wiejskich i zapewnia im bezpieczeństwo zaopatrzenia w żywność. W związku z tym nie należy eksportować unijnych produktów rolnych i żywnościowych z UE po cenach niższych od kosztów produkcji w Europie.

72. Ubolewa, że w kwestii mobilności dokument otwierający debatę nie uwzględnia znaczenia dostępności transportu publicznego dla tworzenia zrównoważonych systemów transportu miejskiego i regionalnego; nie uwzględnia także kluczowej roli władz lokalnych i regionalnych w tym zakresie.

73. Proponuje, by w ramach nadania nowego impulsu zrównoważonej agendzie UE na szczeblu międzynarodowym zgłoszono inicjatywę dotyczącą ograniczenia emisji gazów cieplarnianych na poziomie IMO (transport morski) i ICAO (transport lotniczy). Proponuje zwłaszcza, by UE zaapelowała o wprowadzenie globalnego podatku od paliwa lotniczego. Jeśli nie uda się osiągnąć porozumienia w sprawie nałożenia takiego podatku na szczeblu ICAO, UE może rozważyć podjęcie działań jednostronnych, takich jak zniesienie zwolnienia podatkowego dla paliwa lotniczego w lotach wewnętrznych w obrębie UE lub nałożenie opłaty paliwowej na lotniczy transport towarowy.

74. Stwierdza, że europejski sektor mobilności musi zwiększyć swoją konkurencyjność dzięki innowacjom. Władze lokalne i regionalne we współpracy z sektorem prywatnym oraz przy wsparciu budżetu UE powinny przyjąć plan wdrożenia paliw alternatywnych i cyfrowej infrastruktury drogowej.

75. W kontekście ogromnych nierówności społecznych przedstawionych w dokumencie otwierającym debatę – na przykład ponad 22 % obywateli UE zagrożonych jest ubóstwem – ponownie wzywa do pełnego wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych i poświęcenia takiej samej uwagi czynnikom zrównoważonego rozwoju społecznego co czynnikom zrównoważenia środowiskowego. W ten sposób UE pokaże, że nie zamierza pozostawić w tyle żadnego obywatela ani żadnego terytorium. Istnieją bowiem dane wskazujące, że terytoria wrażliwe pod względem społecznym często są również najbardziej narażone na negatywne skutki braku zrównoważonego rozwoju.

76. Domaga się, by proces monitorowania Europejskiego filaru praw socjalnych miał bardziej regionalny charakter. Można by wykorzystać do tego regionalną tablicę wskaźników społecznych, którą KR właśnie opracowuje.

77. Odnotowuje, że należy poświęcić szczególną uwagę promowaniu wśród Europejczyków aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu i przejść w tym względzie od podejścia instytucjonalnego do podejścia opartego na społeczności lokalnej.

78. Ponawia apel o wdrożenie europejskiego programu mieszkalnictwa⁽¹⁴⁾, który bazując na partnerstwie na rzecz mieszkalnictwa w ramach agendy miejskiej UE znacznie przyczyniłby się do realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 11 (zrównoważone miasta i osiedla ludzkie), a także celu 1. (eliminacja ubóstwa), celu 7. (energia po przystępnej cenie) i celu 10. (zmniejszenie nierówności).

79. Podkreśla, że przy wkładzie ze strony unijnych regionów i miast, rozwój technologii cyfrowych może przekształcić zmiany demograficzne w potrójną korzyść dla Europy, zapewniając: poprawę jakości życia naszego starzejącego się społeczeństwa, przejście na bardziej zrównoważone systemy ochrony zdrowia i opieki oraz tworzenie trwałego wzrostu gospodarczego i miejsc pracy w srebrnej gospodarce.

80. Zaznacza, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania zasadniczą rolę w zapewnianiu równowagi płci, ale przyznaje, że kobiety są niedostatecznie reprezentowane w całej UE – stanowią jedynie 15 % wybieranych burmistrzów, 32 % członków rad gminnych i 33 % członków regionalnych parlamentów bądź zgromadzeń⁽¹⁵⁾.

81. Wspiera uznawanie pozaformalnego i nieformalnego uczenia się i jego propagowanie w pracy z młodzieżą. Organizacje młodzieżowe i sportowe, które zapewniają poza szkołą pozaformalne i nieformalne programy edukacyjne promujące aktywne obywatelstwo, mają szczególne znaczenie dla poprawy umiejętności i kompetencji ludzi młodych.

⁽¹⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „W kierunku europejskiego programu mieszkalnictwa” (CdR 1529/2017), przyjęta 1 grudnia 2017 r.

⁽¹⁵⁾ Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, baza danych statystycznych dotyczących równości płci, 2017 r.

82. Podkreśla potencjał unijnej metodologii inteligentnej specjalizacji, która może stać się zasadniczym elementem polityki na rzecz osiągnięcia zrównoważonej Europy do 2030 r. Platforma inteligentnej specjalizacji w ramach Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) pomaga regionom wykorzystywać fundusze strukturalne dzięki integrowaniu regionalnych strategii innowacji z celami zrównoważonego rozwoju. Służą temu między innymi takie wydarzenia jak „Science meets regions” (Spotkania świata nauki z regionami) organizowane przez KR i JRC. Komplementarność między inteligentną specjalizacją a wdrażaniem celów zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym wnosi istotną wartość dodaną dla zrównoważonego wzrostu.

83. Podkreśla, że system handlu uprawnieniami do emisji powinien być jednym z najważniejszych kolejnych etapów wdrażania dokumentu otwierającego debatę.

84. W kwestii handlu ubolewa, że w ostatnim orędziu o stanie Unii zabrakło odniesienia do kompleksowej międzykontynentalnej umowy o wolnym handlu między UE i Afryką. Umowa ta powinna uwzględnić cele zrównoważonego rozwoju i ogromną rolę, jaką może odegrać handel w ich osiągnięciu.

85. Wzywa do wznowienia dialogu społecznego na temat ładu korporacyjnego w celu promowania celów zrównoważonego rozwoju i nowych modeli biznesowych, aby wzmocnić gospodarczą demokrację służącą osiągnięciu zrównoważonego wzrostu.

86. Podkreśla pozytywną rolę gospodarki społecznej w zwalczaniu bezrobocia i promowaniu trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego. Jest to szczególnie ważne w regionach, w których mamy do czynienia z emigracją, szybko starzejącą się ludnością, brakiem dynamiki gospodarczej i niskim poziomem przedsiębiorczości. W takich regionach organizacje gospodarki społecznej stanowią jeden z najlepszych przykładów tego, jak przy dobrej woli można promować przedsiębiorczość i zapewnić najlepsze wykorzystanie zasobów lokalnych.

Bruksela, dnia 26 czerwca 2019 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów